

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Určení práva rozhodného pro soukromoprávní vztah s mezinárodním prvkem

Cíl výkladu

- Odpověď na 1. otázku z úvodu – *Jakým právem se bude řídit soukromoprávní vztah s mezinárodním prvkem?*
- Kolizní metoda a kolizní normy
- 33 Cdo 2377/2012 (NS)
 - *Zjistí-li soud přítomnost mezinárodního prvku v řízení, je povinen zabývat se otázkou, podle jakého právního řádu a podle jakých konkrétních norem je třeba právní vztah posoudit.*

Metodologie

1. Kvalifikace
2. Subsumpce
3. Interpretace
4. Aplikace

Kvalifikace

- Právní hodnocení skutkového stavu za účelem podřazení pod rozsah kolizní normy
- V MPS jedna z nejtěžších otázek
- Kvalifikační metody – *lex fori*, *lex causae*, funkční
- Může dojít k tzv. kvalifikačnímu problému – na jednu a tutéž situaci se bude vztahovat více nebo žádný právní řád

Subsumpce

- Proces podřazení právně zhodnocené situace pod určitý právní předpis
- V MPS velmi složité – mnoho druhů norem a pramenů – kolize pramenů
- Na začátku vždy nutné ověřit působnost předpokládaného předpisu
 - Věcná
 - Osobní
 - Územní
 - časová

Interpretace

- Proces výkladu právního předpisu a jeho pravidla
- Různé metody výkladu – jazykový, logický, systematický, historický apod.
- V unijních (EU) předpisech nutnost autonomního výkladu
 - Sleduje účel, smysl a cíl dané právní úpravy
 - Výklad podává Soudní dvůr EU
 - Tzv. předběžná (prejudiciální) otázka

Nejdůležitější prameny

- Zákon o mezinárodním právu soukromém (ZMPS)
- **Nařízení o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Nařízení Řím I)**
- Nařízení o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)
- Nařízení o výživném
- Nařízení o dědictví

Nařízení Řím I - působnost

- Věcná – věci (smlouvy) občanské a obchodní
- Osobní – *erga omnes*
 - *Právo určené na základě tohoto nařízení se použije bez ohledu na to, zda je právem některého z členských států, či nikoliv.*
- Územní – všechny členské státy EU (kromě Dánska)
- Časová – smlouvy uzavřené po 17.12.2009

Nařízení Řím I – systematika pravidel

- Základní hraniční určovatel (volba práva)
- Náhradní hraniční určovatelé (v případě neexistence volby práva)
- Speciální úpravy (ochrana slabší smluvní strany)
- Omezení pravidel (veřejný pořádek)

Volba práva

- Článek 3
 - Smlouva se řídí právem, které si strany zvolí. Volba musí být vyjádřena výslovně nebo jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu. Strany si mohou zvolit právo rozhodné pro celou smlouvu nebo pouze pro její část.
- Volba práva a autonomie vůle stran
- Volba práva a *forum*, resp. metoda řešení sporů
- Omezená a neomezená volba práva
- Hypotetická volba práva
- Kolizní volba práva

Volba práva

- Smlouva se řídí právem, které si strany zvolí.
- *Tato smlouva se řídí českým právem.*
- *Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny před soudem v Brně.*
- *Vztahy vyplývající z této smlouvy, včetně otázek její platnosti a vztahů se smlouvou související, se řídí rakouským právem.*
- *Tato smlouva se řídí právem Středozeemě.*
- *Tato smlouva se řídí českým občanským zákoníkem.*

Volba práva

- Volba musí být vyjádřena výslovně nebo jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu.

Volba práva

- Strany si mohou zvolit právo rozhodné pro celou smlouvu nebo pouze pro její část.
 - Mozaiková úprava (depecage)
- *Tato smlouva se řídí českým právem. Otázky spojené s porušením smlouvy a nároky stran se řídí německým právem.*
- *Tato smlouva se neřídí Úmluvou OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. Tato smlouva se řídí českým právem.*

Volba práva

- *Tato smlouva se řídí právem mezinárodních obchodníků lex mercatoria.*
- *Vztahy mezi stranami vyplývající z této smlouvy se řídí Principy mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT.*
- *Co je lex mercatoria?*

Lex mercatoria

- Právo světových obchodníků
- Součásti: mezinárodní obchodní zvyklosti, obecné zásady právní, institucionalizované produkty smluvní svobody, uměle vytvořené soubory pravidel
- Způsob aplikace
 - Subsidiární (v ČR)
 - Rovnocenná
 - Přednostní

Volba práva

- Posud'íte situaci:
- *Dva obchodníci z ČR si pro svou smlouvu zvolí právo německé.*
- Je taková doložka možná?

Volba práva

- ... řešení v článku 3 odst. 3 Řím I
 - V případě, že všechny ostatní prvky pro situaci významné se v okamžiku volby nacházejí v jiné zemi než v zemi, jejíž právo bylo zvoleno, není volbou práva, kterou strany učinily, dotčeno použití ustanovení práva této jiné země, od nichž se nelze smluvně odchýlit.

Náhradní hraniční určovatel

- Článek 4
- V případě neexistence volby práva
- Vyjmenované nejtypičtější smluvní typy a jejich hraniční určovatelé
 - Kupní smlouva – právo země bydliště prodávajícího
 - Smlouva o poskytnutí služeb – právo země bydliště poskytovatele služby
 - Distributorská země – právo země bydliště distributora
 - Atd.

Náhradní hraniční určovatel

- Článek 4 odst. 2 – „náhradní“ náhradní hraniční určovatel – právo země bydliště poskytovatele charakteristického plnění
- Článek 4 odst. 3 a 4 – tzv. únikové doložky
 - Vyplývá-li ze všech okolností případu, že je smlouva zjevně **úžeji** spojena s jinou zemí...
 - ... řídí se smlouva právem země, s níž je **nejúžeji** spojena

Speciální úpravy

- Ochrana slabší smluvní strany – spotřebitel (článek 6), zaměstnanec (článek 8), pojistník (článek 7)
- Materializovaná volba práva
 - volba práva nesmí zbavit slabšího ochrany, kterou mu poskytují kogentní normy jeho práva
- Náhradní hraniční určovatel
 - V případě neexistence volby práva – typicky bydliště spotřebitele, místo obvyklého výkonu práce zaměstnance apod.

Limity práva rozhodného

- Stát nechce ve všech případech dopustit „nekontrolovatelnou“ aplikaci cizího práva na svém území - institut veřejného pořádku
- 2 formy veřejného pořádku
 - Aktivní – imperativní normy – článek 9 Nařízení Řím I
 - Pasivní – výhrada veřejného pořádku

Imperativní normy

- § 3 ZMPS, čl. 9 Nařízení Řím I
- *Ustanovení tohoto zákona nebrání použití těch ustanovení českého právního řádu, kterých je nutné v mezích jejich předmětu úpravy použít vždy bez ohledu na to, kterým právním řádem se řídí právní poměry, v nichž se projeví účinky použití takových ustanovení.*

Výhrada veřejného pořádku

- § 4 ZMPS
- *Ustanovení zahraničního právního řádu, jehož se má použít podle ustanovení tohoto zákona, nelze použít, **jestliže by se účinky tohoto použití zjevně přičily veřejnému pořádku.** Ze stejných důvodů nelze uznat cizí rozhodnutí, cizí soudní smír, cizí notářskou a jinou veřejnou listinu, cizí rozhodčí nález, nebo provést procesní úkon k dožádání z ciziny, anebo uznat právní poměr nebo skutečnost, které vznikly v cizině nebo podle zahraničního právního řádu.*

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Další otázky spojené s určováním práva rozhodného

Zpětný a další odkaz

- § 21 ZMPS
- Zpětný odkaz
 - Kolizní normy našeho práva odkazují k cizímu právu, jehož kolizní normy odkazují zpět k našemu právu
 - Vzniká bludný kruh
- Další odkaz
 - Kolizní normy našeho práva odkazují k cizímu právu, jehož kolizní normy odkazují k dalšímu právu
 - Vzniká nekonečný řetězec

Předběžná otázka v MPS

- Neplést s řízením o předběžné otázce (prejudiciálním řízením) před SD EU!
- § 22 ZMPS
- Určitá věc, o které musí být rozhodnuto nejdříve, aby bylo možné rozhodnout o hlavní věci
- Řešení – kolizní a procesní

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Děkuji za pozornost.

